

Iščemo karantenske in druge gozdu nevarne organizme

Lističasta vznožna trohnoba iglavcev

(*Coniferiporia weirii* in *Coniferiporia sulphurascens*)

Peter Smolnikar, dr. Barbara Piškur, Oddelek za varstvo gozdov,
Gozdarski inštitut Slovenije (peter.smolnikar@gozdis.si)



Lističasta vznožna trohnoba iglavcev

LATINSKO IME

Coniferiporia weirii (Murrill) L. W. Zhou & Y. C. Dai in *Coniferiporia sulphurascens* (Pilát) L. W. Zhou & Y. C. Dai
Sinonimi: *Fomitiporia weirii* Murrill, *Fuscoporia weirii* (Murrill) Aoshima, *Inonotus weirii* (Murrill) Kotl. & Pouzar, *Phellinidium weirii* (Murrill) Y. C. Dai, *Phellinus weirii* (Murrill) Gilb., *Poria weirii* (Murrill) Murrill.

RAZŠIRJENOST

Lističasta vznožna trohnoba iglavcev se pojavlja v Severni Ameriki (ZDA in Kanada) in Aziji (Kitajska in Japonska). V Evropi še ni poročil o njeni prisotnosti.

GOSTITELJI

Glavni znani gostitelji glive *C. sulphurascens* so *Pseudotsuga menziesii*, *Tsuga mertensiana*, *Abies grandis*, *A. concolor*. Glavni znani gostitelji glive *C. weirii* pa so vrste iz rodov *Thuja*, *Cupressus* in *Juniperus*. Glede na domneve, bi bili glivi lahko patogeni tudi za nekatere druge iglavce.

OPIS

Lističasto vznožna trohnoba iglavcev povzročata dve vrsti gliv, ki so ju do leta 2016 obravnavali kot eno vrsto. Glivi imata različen nabor gostiteljev, povzročata pa podobno bolezen. O biologiji in patogenosti glive *C. sulphurascens* je precej več znanega. Micelij glive *C. sulphurascens* se razrašča na površini skorje korenin (slika 1), kjer skozi poškodovano ali zdravo skorjo vstopa v notranjost korenin in povzroča trohnobo. Na kratke razdalje (med drevesi) se glivi širita preko koreninskih stikov, hitrost širjenja okužbe je 20–40 cm/leto. Na daljše razdalje se razširjata predvsem s transportom okuženega lesa ali skorje okuženih iglavcev. Za glivo *C. sulphurascens* je znano, da lahko 50 let in več preživi v okuženih štorih in koreninah.

ZNAČILNA ZNAMENJA (SIMPTOMI)

Nadzemni simptomi se pokažejo šele 5–15 let po začetni okužbi, ko je koreninski sistem zaradi delovanja gliv že oslavljen. Okužena drevesa slabše priraščajo, imajo presvetljeno krošnjo, pogosti so tudi stresni obrodi storžev, ki so po velikosti manjši. Glavne korenine so razkrojene in lomljive, kar zmanjšuje mehansko stabilnost dreves. Zato okužena drevesa največkrat padejo še pred vidnimi simptomi v krošnji (slika 2). Obe glivi razgrajujeta celulozo in lignin.

V končnih fazah razkroja les razpade v rumeno-rjave kose v obliki lističev (slika 3). Ob odstranitvi humusne plasti v predelu koreninskega vratu je pri *C. sulphurascens* mogoče opaziti razrast rumeno-rjavega skorjastega micelija (slika 1). Na spodnji strani padlih propadajočih debel in korenin se občasno tvorijo rjavi, skorjasti trosnjaki z belim sterilnim robom, ki v jeseni proizvajajo bazidiospore. Gliva *C. weirii* tvori trosnjake le na drevesni vrsti *Thuja plicata*; pojavijo se že na stoječih drevesih, največkrat pri dnušcu korenovca, občasno tudi višje (do višine 1,8 m). Bazidiospore nastajajo spomladi in poleti. Znak napredovane okužbe iz korenin v deblo je rdečkastorjavo obarvanje zunanjega dela jedrovine (slika 4). V živih drevesih se po navadi okužba ne razširi več kot 2–4 m navzgor po deblu.

VPLIV

Glivi povzročata resno bolezen, ki prizadene gostiteljska drevesa od 6. leta starosti naprej, čeprav lahko povzročita propad že 1- do 2-letnih sadik, vendar to težko zaznamo. Glivi povzročita propad korenin, kar privede do neposrednega odmrta drevesa, posredno sta zmanjšana tudi prirastek lesa in kakovost prvega sortimenta (slika 4). Oslabljena drevesa so dovzretnejša za napad sekundarnih škodljivcev. Zaradi propada korenin je prizadeta sama stojnost okuženih dreves, na urbanih površinah je lahko ogrožena tudi infrastruktura in varnost ljudi. Lokalno je širjenje boleznih mogoče omejiti z izkopom panjev in korenin ter njihovim uničenjem. Preventivni ukrep je premena z odpornejšimi vrstami iglavcev, še posebno na območjih, kjer je bolezen prisotna. Ponekod uporabljajo antagonistično glivo *Trichoderma* spp. kot biotično sredstvo za zatiranje boleznih. V Evropi bi pojav gliv lahko povzročil znatno gospodarsko škodo.

MOŽNE ZAMENJAVE

Zunanji simptomi (presvetljena krošnja, slabše priraščanje, stresni obrodi) so podobni drugim boleznim koreninskega sistema, ki jih povzročajo glive, npr. *Armillaria* spp., *Heterobasidion* spp. Na podlagi zunanjih simptomov zanesljivo določitev ni mogoča.

DODATNE INFORMACIJE

- Portal o varstvu gozdov (www.zdravgozd.si)
- Portal Invazivke (www.invazivke.si)
- Gozdarski inštitut Slovenije (www.gozdis.si)

ČE OPAZITE OPISANE SIMPTOME ALI NAJDETE ŠKODLJIVCA,
obvestite Gozdarski inštitut Slovenije (Oddelek za varstvo gozdov) ali
o najdbi poročajte v spletnem portalu Invazivke oziroma z mobilno aplikacijo Invazivke.

Slika 1: Rumeni micelij se razrašča na skorji korenine, ki je okužena z lističasto vznožno trohnobo iglavcev (foto: Cathy Stewart, USDA Forest Service, Bugwood.org).

Slika 2: Drevesa okužena z glivama *C. weirii* ali *C. sulphurascens*, so manj stabilna (foto: Robert L. James, USDA Forest Service, Bugwood.org).

Slika 3: Razkrojen les razpade v lističe (foto: Cathy Stewart, USDA Forest Service, Bugwood.org).

Slika 4: Značilno rdečkastorjavo obarvanje zunanjega dela jedrovine je tudi razlog za razvrednotenje prvega sortimenta (foto: Steve Wilent, Society of American Foresters, Bugwood.org).



Tisk in oblikovanje publikacije je izvedeno v okviru projekta LIFE ARTE-MIS (LIFE15 GIE/SI/000770), ki ga sofinancirajo Evropska komisija v okviru finančnega mehanizma LIFE, Ministrstvo za okolje in prostor, Mestna občina Ljubljana in Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije. Priprava prispevka je bila izvedena v okviru projekta CRP Uporabnost ameriške duglazije in drugih tujerodnih drevesnih vrst pri obnovi gozdov s saditvijo in setvijo v Sloveniji (V4-1818).

